

Voorontwerp van Wet versterking bestuur pensioenfondsen Reactie op consultatie

Voor nadere informatie: Leo Blom (Leo.Blom@achmea.nl)

De Meern, 22 augustus 2011

Hierbij maakt Syntrus Achmea graag gebruik van de mogelijkheid te reageren op het voorontwerp van Wet versterking bestuur pensioenfondsen. Deze reactie bevat inhoudelijke en redactionele kanttekeningen bij het voorontwerp en de daarbij gevoegde Memorie van Toelichting.

Samenvatting

- Het risico van een te zware bestuursstructuur dreigt.
- Als pensioengerechtigden in het bestuur worden opgenomen, kan de deelnemersraad vervallen, ter voorkoming van dubbele medezeggenschap.
- Complexiteit of de mate van risico die het fonds loopt, kunnen ook criteria zijn voor de vorm van intern toezicht
- Het toezicht op evenwichtige belangenafweging hoort niet bij twee partijen te liggen. Dit zou dan eerder een taak van de deelnemersraad dan van de raad van toezicht moeten zijn.

Aanleiding

De omgeving van pensioenfondsen wordt steeds complexer. Het gaat hierbij niet alleen om de instabiliteit van de financiële markten, maar ook om vergrijzing en ontgroening. De financiële crisis leidde tot een forse daling van de dekkingsgraden van de meeste pensioenfondsen en een afnemend vertrouwen in de pensioensector. De toenemende complexiteit legt de bestuurlijke lat hoger. De commissie Frijns vroeg aandacht voor beter risicobeheer en de commissie Goudswaard wees op de verschuiving van de risico's naar deelnemers en gepensioneerden. Dat zie je ook terug in het Pensioenakkoord. Dit kabinetsvoorstel speelt met de voorstellen goed in op deze ontwikkelingen.

Bestuursmodellen

Het voorontwerp bevat een integrale aanpassing van governance en medezeggenschap van pensioenfondsen. Pensioenfondsen kunnen uit drie bestuursmodellen kiezen. Bij de vormgeving van deze bestuursmodellen is rekening gehouden met de drie uitgangspunten van de herziening: versterking van deskundigheid, adequate vertegenwoordiging van alle risicodragers en stroomlijning van taken en organen. Zo kan straks het bestuur worden verstrekt door externe deskundigen te benoemen (beroepsbestuurders). Ook een pensioenbestuur dat volledig bestaat uit beroepsbestuurders gaat tot de mogelijkheden behoren. Het is logisch om maatregelen te nemen die een bijdrage leveren aan het versterken van bestuur en medezeggenschap van pensioenfondsen. Er moet echter gewaakt worden voor een te zware bestuursstructuur.

Intern toezicht

Een bedrijfstakpensioenfonds met een paritair of extern bestuur wordt verplicht een permanente raad van toezicht (RvT) in te stellen. Een ondernemingspensioenfonds kan kiezen tussen een RvT of een visitatiecommissie (art. 105 lid 1 en 2). Er zijn echter meerdere gronden op basis waarvan een onderscheid gemaakt zou kunnen worden. Als visitatie beschouwd wordt als een lichtere vorm van toezicht dan de RvT, kunnen ook de complexiteit of de mate van risico die het fonds loopt criteria zijn voor de keuze van intern toezicht. Het is overigens opmerkelijk dat voor de leden van de RvT de eisen van deskundigheid en betrouwbaarheid gelden (art. 108 lid 2 en 3), terwijl deze eis niet is geformuleerd voor de leden van de visitatiecommissie.

Rechten raad van toezicht

De RvT krijgt een aantal goedkeuringsrechten (art. 106 lid 3 en 4). Over de aan de orde zijnde besluiten kan een conflict ontstaan tussen bestuur en RvT. Dat kan leiden tot een patstelling. Daarom

is het wenselijk een regeling voor geschillen hierover voor te schrijven. Zo'n regeling voor geschillen is wel voorzien voor goedkeuringsrechten voor het belanghebbendenorgaan (art. 115c lid 9).

De RvT meldt disfunctioneren van het bestuur niet alleen aan de deelnemersraad of het belanghebbendenorgaan, maar ook aan de partij die bevoegd is tot benoeming van het bestuur (art. 106 lid 5). Dit laatste is niet opportuun als het bestuur zelf nieuwe bestuursleden benoemt. Bij steeds meer pensioenfondsen zal dit het geval worden. De kandidaten die worden voorgedragen moeten passen in het profiel zoals opgesteld door het bestuur. Dat volgt uit het Pensioenakkoord voorjaar 2010, uit de Beleidsregel Deskundigheid 2010 en uit de Aanbevelingen deskundig en competent pensioenfondsbestuur. Melding aan de partij die bevoegd is tot benoeming van het bestuur heeft alleen zin als de huidige benoemingswijze, waarbij de benoeming aan sociale partners is, wordt gehandhaafd.

Medezeggenschap versterkt, maar ook dubbelop

De positie van de deelnemers en de pensioengerechtigden wordt versterkt. Het verantwoordingsorgaan komt te vervallen. En de taken van het verantwoordingsorgaan worden overgeheveld naar de deelnemersraad. Bij een beroepsbestuur wordt een belanghebbendenorgaan ingesteld, waarin de werkgever(s), de werknemers en de pensioengerechtigden zijn vertegenwoordigd. Het is goed om bestuur en medezeggenschap te versterken, maar er moet worden gewaakt tegen een te zware bestuursstructuur.

Het voorontwerp hangt samen met een initiatiefwetsvoorstel over medezeggenschap van Koçer Kaya en Blok dat nu in de Eerste Kamer wordt behandeld. In dat voorstel staat dat pensioengerechtigden kunnen kiezen voor bestuursdeelname bij bedrijfstakpensioenfondsen. Het voorontwerp houdt al rekening met opname van pensioengerechtigden in het bestuur (art. 103). Dit leidt tot dubbele medezeggenschap en dat is onwenselijk. Een pensioenfonds met een paritair of gemengd bestuur wordt immers ook verplicht een deelnemersraad in te stellen (art. 115 lid 1). Dit leidt tot onnodige bureaucratie en hogere uitvoeringskosten. Als pensioengerechtigden in het bestuur worden opgenomen, zou de verplichting om een deelnemersraad in te stellen kunnen vervallen.

Evenwichtige belangenbehartiging

In het voorontwerp wordt de RvT belast met het toezien op evenwichtige belangenbehartiging (art. 106 lid 2). Momenteel ligt deze taak bij de deelnemersraad voor voorgenomen besluiten en bij het verantwoordingsorgaan voor genomen besluiten. Het voorstel leidt dus tot een overlap met de taken van de deelnemersraad nieuwe stijl. Om de bestuurbaarheid te vergroten en bureaucratie te voorkomen, is het wenselijk de RvT hier niet mee te belasten. Dit sluit niet uit dat een RvT die signaleert dat belangen onevenwichtig afgewogen worden, dit meldt aan de deelnemersraad. Als de RvT toch wordt belast met het toezien op evenwichtige *belangenbehartiging*, kan de tekst in art. 106 lid 2 beter worden gewijzigd in evenwichtige *belangenafweging*. Dit is consistent met de Memorie van Toelichting waar immers vermeld is dat een pensioenfonds belangen tegen elkaar moet afwegen.

Belanghebbendenorgaan

Bij het vragen van advies aan het belanghebbendenorgaan wordt een overzicht verstrekt van de gevolgen voor de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden (art. 115c lid 6). Dit is overeenkomstig de formulering voor het vragen van advies aan de deelnemersraad (art. 115a lid 6). Bij het belanghebbendenorgaan lijkt het logisch om ook de (eventuele) gevolgen voor de werkgever(s) aan te geven, omdat de werkgever(s) daarin zitting heeft/hebben.

Het belanghebbendenorgaan krijgt een aantal goedkeuringsrechten (art. 115c lid 10). Dat betekent een zwaardere verantwoordelijkheid dan een deelnemersraad heeft. Met deze goedkeuringsrechten worden zij in wezen medebeleidsbepaler. Zo bezien ligt het voor de hand om aan de leden van het belanghebbendenorgaan eisen te stellen voor deskundigheid. Het is van belang dat het orgaan 'countervailing power' heeft ten opzichte van het bestuur. Kennelijk is dat ook de bedoeling, want in de

Memorie van Toelichting wordt gesteld dat in het bestuur en het belanghebbendenorgaan de eis van deskundigheid prevaleert boven het streven naar een zo evenwichtig mogelijke vertegenwoordiging van de belanghebbenden.

Deelnemersraad

De goedkeuringsrechten van het belanghebbendenorgaan betreffen dezelfde onderwerpen waarvoor de deelnemersraad adviesrecht heeft, maar betreffen ook het strategisch beleggingsbeleid, de premie en een overeenkomst van uitbesteding. We geven in overweging de deelnemersraad ook adviesrecht over deze onderwerpen te geven. Bij een overeenkomst van uitbesteding zou het overigens ook moeten gaan over een wijziging van die overeenkomst.

Principes

Het bestuur legt verantwoording af aan de deelnemersraad over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd (art. 115a lid 7). Volgens principe B 3 van de Principes voor goed pensioenfondsbestuur moet ook verantwoording worden afgelegd over de naleving van de principes. De relevante principes worden grotendeels in het wetsvoorstel opgenomen, maar dan resteren er nog principes die niet in het wetsvoorstel worden opgenomen, waarover wel verantwoording moet worden afgelegd. Het is dus wenselijk in art. 115a lid 7 ook op te nemen dat het bestuur ook verantwoording aflegt over de naleving van de principes.

Rechtsbescherming

Degene die het initiatief neemt of heeft genomen tot het instellen van een deelnemersraad geniet rechtsbescherming (huidig art. 104 lid 3 PW). Dit komt niet terug in het voorgestelde art. 110. Voorgesteld wordt dit alsnog op te nemen.

Bijlage

Redactionele kanttekeningen

-In art. 106 lid 3 onder d is sprake van “het beleid inzake beloningen” en in art. 115a lid 2 onder I van “de vergoedingsregeling voor bestuursleden”. De terminologie kan consistent worden gemaakt door in art. 106 lid 3 onder d “het beleid inzake beloningen” te vervangen door “de vergoedingsregeling voor bestuursleden”. Dit sluit aan bij de praktijk dat pensioenfondsen geen beloningsbeleid kennen, maar een vergoedingsregeling (om die reden wordt in de Aanbevelingen deskundig en competent pensioenfondsbestuur gesproken van een compensatie voor bestuursleden).

-Volgens art. 114 en 114a wordt een gewaarmerkt afschrift van de (wijzigingen in de) uitvoeringsovereenkomst aan de toezichthouder gezonden. Dit is gebaseerd op de huidige art. 102 en 103 PW, maar is niet correct voor verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfondsen, want die hebben een uitvoeringsreglement in de plaats van een uitvoeringsovereenkomst. Hier zou dus kunnen worden toegevoegd “indien van toepassing”.

Redactionele kanttekeningen bij de Memorie van Toelichting

-In 1.2. onder Bestuursmodellen staat dat het bestuur gehouden is de belangen van alle betrokkenen te behartigen. Beter is de belangen af te wegen. Dat staat wel zo vermeld onder *Aanvullende taken RvT*, 2^e en 3^e regel.

-Onder *Het externe bestuursmodel* gaat het over gepensioneerden. Beter is te spreken van pensioengerechtigden (overeenkomstig de wettekst).

-Volgens de 6^e regel onder 2.2. beoordeelt de visitatiecommissie ‘*gemiddeld* eens in de drie jaar’ het functioneren van het bestuur. Dit moet zijn ‘eens in de drie jaar of vaker als daartoe aanleiding is’.

-Onder *Aanvullende taken RvT* moet in de 13^e regel “is een echter randvoorwaarde” gewijzigd worden in “is echter een randvoorwaarde”.

-Onder *Aanvullende taken RvT* staat in de 15^e en 16^e regel dat in het geval het bestuur disfunctioneert, de RvT dit meldt bij de deelnemersraad bij een paritair model. Dit is niet volledig, want dit ook geldt ook bij een extern model.

-Onder 3.3. moet in de 5^e regel “pensioengerechtigden” worden gewijzigd in “vertegenwoordigers van pensioengerechtigden”.

-Onder 4. staat in de 2^e en 3^e regel dat “bepaalde organen” geschrapt konden worden. De meervoudsvorm is vreemd, want alleen het verantwoordingsorgaan wordt geschrapt.

-Onder 4.2. gaat het in de 4^e regel van onder over *belangenbehartiging*. Beter is *belangenafweging*. (Zie eerdere opmerking hierover)